

Gemeente
Sliedrecht

Van Afval Naar Grondstof

Beleidskader Gemeente
Sliedrecht 2020-2025

20 mei, 2020

Beleidskader Gemeente Sliedrecht 2020 – 2025

Grondstoffen beleidsplan
Definitief

In opdracht van
Gemeente Sliedrecht

Projectnummer
M19A0408

Documentnaam
Beleidskader Sliedrecht VANG 2020-2025

Inhoudsopgave

In deze rapportage beschrijven we het grondstoffenbeleidsplan van de gemeente Sliedrecht voor de periode 2020-2025.

De opbouw van deze **interactieve rapportage** is als volgt:

Bestuurlijke samenvatting

1. Inleiding
2. Waar moet Sliedrecht rekening mee houden?
 1. Landelijke ontwikkelingen
 2. Regionale ontwikkelingen
 3. Lokale ontwikkelingen
3. Hoe gaat het nu in Sliedrecht?
 1. Duurzaamheid
 2. Dienstverlening
 3. Kosten
 4. Samenvatting
4. Wat wil Sliedrecht bereiken?
 1. Visie gemeente
 2. Duurzaamheid
 3. Dienstverlening
 4. Kosten
5. Hoe wil Sliedrecht dit gaan bereiken?

Bijlage 1: Effecten invoering Recycle-tarief o.b.v. model HVC

Bijlage 2: Resultaten sorteeraanlyse restafval voorjaar 2020

Auteur	Vrijgegeven door	Paraaf	Datum
Peter van der Hem en Marianne Zegwaard	Mariske Wollaert	MAWO	20-05-2020

BESTUURLIJKE SAMENVATTING

Aanleiding en context

Het huidige Afvalbeleidsplan 'Slidrecht hergebruikt het!' dateert van 2014 en is toe aan revisie. In 2015 zijn diverse maatregelen uitgevoerd om de scheiding van afval verder te verbeteren, onder andere 'omgekeerd inzamelen', waarbij grondstoffen aan huis worden ingezameld en restafval naar een (ondergrondse) verzamelcontainer wordt gebracht. Hierdoor is de gescheiden ingezamelde hoeveelheid grondstoffen in Slidrecht gestegen en is het aanbod restafval gedaald.

De in 2014 geformuleerde doelstelling is achterhaald door de landelijke VANG-doelstellingen, maar deze worden in Slidrecht op dit moment nog niet gehaald.

Tabel 1: De situatie in Slidrecht (2014) in relatie tot ambities en doelstellingen

Doelstelling	Situatie Slidrecht 2014	Ambitie Slidrecht (beleidsplan 2014) voor 2020	Resultaat Slidrecht 2019	VANG doelstelling 2020	VANG doelstelling 2025
Kg restafval per inwoner per jaar	249	180	210	100	30
Percentage afvalscheiding	54%	65%	59%	75%	

Voor de komende jaren is mede daarom een nieuw beleidskader en uitvoeringsprogramma nodig, met een duidelijke focus op kwalitatief hoogwaardige grondstofstromen en preventie. Dit nieuwe beleidskader voor Slidrecht is gestoeld op het begrip 'Van Afval Naar Grondstof' en loopt daarmee parallel aan het programma VANG van het Rijk.

Landelijke en regionale ontwikkelingen

Er zijn landelijke ontwikkelingen, die direct van invloed zijn op de gemeentelijke inzameling en kosten van de afvalinzameling en daardoor direct effect hebben op een nieuw beleidsplan. De landelijke beleidsontwikkelingen zijn bijvoorbeeld: de transitie naar een circulaire economie, de uitgebreidere producentenverantwoordelijkheid, de raamovereenkomst verpakkingen en de invoering van statiegeld op kleine PET-flesjes.

Vanuit het Rijk is ook een belasting ingesteld op het verbranden van afvalstoffen die een directe kostenstijging met zich meebrengt. Daarnaast zijn er ook veranderingen in de afvalmarkt, zoals krapte in verwerkingscapaciteit en daardoor stijgende verwerkingstarieven, en dalende opbrengsten voor grondstoffen. Verder passen steeds meer gemeenten een financiële prikkel toe om afvalscheiding verder te stimuleren. Regionaal zijn diverse gemeenten op dit moment beleidswijzigingen aan het voorbereiden op afvalgebied.

Huidig afvalaanbod en potentie

Een inwoner van Slidrecht biedt gemiddeld in totaal ongeveer 520 kg afval per jaar aan: dit is de optelsom van zowel het restafval als alle gescheiden ingezamelde stromen. Door de jaren heen is dit een vrij stabiel getal. Sinds de invoering van omgekeerd inzamelen is de hoeveelheid restafval, die moet worden verbrand, gedaald van 245 kg per inwoner in 2014 naar 210 kg in 2019. De kwaliteit van de gescheiden ingezamelde grondstoffen is relatief goed. Veel recyclebare grondstoffen belanden nog in het restafval: 75% van het fijn huishoudelijk restafval bestaat uit GFT, papier/karton, plastic verpakkingen, metalen verpakkingen, drankenkartons, glas en textiel. Als alle herbruikbare stromen, die de inwoners nu nog weggooien in het restafval, apart zouden worden aangeboden, zou de hoeveelheid restafval die verbrand moet worden dalen van 210 kg (2019) naar circa 65 kg.

Huidig dienstverlening en potentie

De huidige afvalinzameling in Slidrecht omvat een ruim pakket aan diensten. Tekenend voor dit dienstenpakket is een sterke focus op de dienstverlening door hoog frequent GFT in te zamelen, gratis grofvuil aan huis in te zamelen en ruime openingstijden te hanteren voor het milieupark. Op het milieupark wordt het grof afval goed gescheiden (86%). Kanttekening is wel dat mogelijk bedrijven en/of inwoners uit andere gemeenten ook van deze dienst, die bedoeld is voor en betaald wordt door Slidrechtse huishoudens, gebruik maken.

Doordat de ondergrondse containers voor restafval in de wijken open zijn, kunnen niet alleen huishoudens uit Sliedrecht hierin 24/7 hun restafval kwijt, maar ook passanten, bedrijven en/of inwoners uit andere gemeenten. Dit vertekent de huidige duurzaamheidsprestatie.

Nog niet bij alle hoogbouw zijn goede voorzieningen aanwezig voor het aanbieden van GFT of eigenlijk: GFE (groente-, fruit- en etensresten). Dit betekent dat deze huishoudens deze relatief zware afvalstroom als restafval moeten aanbieden.

Tegelijkertijd met deze kwalitatief hoogwaardige dienstverlening is de afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishoudens) in Sliedrecht laag in vergelijking met andere Drechtsteden. Hierbij moet wel vermeld worden dat de heffing in Sliedrecht niet kostendekkend is. De wens van de raad is om de heffing de komende jaren naar een kostendekkend niveau te brengen.

Beleid 2020-2025

De gemeentelijke ambitie is om de hoeveelheid restafval te verminderen van 210 kg (2019) naar maximaal 100 kg per inwoner in 2023 en maximaal 75 kg in 2025. Hiermee wordt de VANG-doelstelling voor 2025 nog niet helemaal gehaald, dus na 2025 zullen aanvullende maatregelen moeten worden genomen om hier wel aan te gaan voldoen.

De strategie om de doelen voor de komende beleidsperiode te realiseren is gebaseerd op preventie en op invoering van een financiële prikkel op restafval (Recycle-tarief). Dit laatste houdt in dat huishoudens naast een vast bedrag ook een tarief betalen voor elke keer dat ze afval in een ondergrondse restafvalcontainer gooien. Daardoor blijven de gemeentelijke kosten beheersbaar en worden de kosten voor het aanbieden van restafval eerlijker verdeeld ('de vervuiler betaalt'). Om tot meer recycling van grondstoffen te komen ligt de focus niet alleen op de kwantiteit - meer grondstoffen apart inzamelen - maar juist ook op de kwaliteit - zuivere grondstoffen inzamelen. Bronscheiding geldt hierbij als uitgangspunt.

Uitvoeringsprogramma 2020-2025

In een apart uitvoeringsprogramma staan alle maatregelen uitgewerkt die in de periode 2020-2025 worden uitgevoerd om het doel van maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2023 en 75 kg in 2025 te realiseren.

1.0 INLEIDING

In de Duurzaamheidsagenda 2018-2022 heeft de gemeente Sliedrecht vijf pijlers geïdentificeerd van haar duurzaamheidsagenda, waaronder 'circulaire economie'. In een circulaire economie zijn de ketens van afvalstoffen en grondstoffen met elkaar verbonden, waardoor afvalstoffen kunnen worden hergebruikt als grondstoffen voor een nieuw product. De focus verschuift in zo'n economie van afval naar grondstof waarbij hergebruik centraal staat.

Figuur 1: De vier duurzaamheidspeilers van een voorbeeldige gemeente zoals weergegeven in de Duurzaamheidsagenda 2018-2022, gemeente Sliedrecht.

Bij een circulaire economie zijn kwalitatief hoogwaardige grondstofstromen een vereiste voor goed hergebruik. In de regel geldt: hoe zuiverder de stroom, des te beter het potentieel voor hergebruik. Door het ontstaan van afval zoveel mogelijk te voorkomen en geproduceerd afval maximaal te scheiden en te recyclen, wordt het verbruik van primaire schaarse grondstoffen voorkomen.

Waarom een nieuw beleidskader?

Het huidige Afvalbeleidsplan 'Sliedrecht hergebruikt het!' dateert van 2014 en is toe aan revisie. Sinds 2014 hebben verschillende landelijke en regionale ontwikkelingen het 'afvallandschap' veranderd. Zo heeft het Rijk een belasting geïntroduceerd op het verbranden van restafval (en deze ook al een aantal keer verhoogd) en passen steeds meer gemeenten hun inzamelsysteem voor huishoudelijk afval aan om de landelijke doelstelling te kunnen realiseren.

Het huidige beleidsplan uit 2014 hanteert de ambitie om in 2020 het huishoudelijk afval voor 65% her te gebruiken en maximaal 180 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar te hebben. Onder andere door invoering van 'omgekeerd inzamelen', waarbij grondstoffen aan huis worden ingezameld en restafval naar een (ondergrondse) verzamelcontainer wordt gebracht, is de gescheiden ingezamelde hoeveelheid grondstoffen in Sliedrecht gestegen en is het aanbod restafval gedaald.

In de Duurzaamheidsagenda 2018-2022 is de ambitie aangescherpt:

- Maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2020.
- Maximaal 30 kg restafval per inwoner in 2025.

Met 210 kg restafval per inwoner in 2019 en een scheidingspercentage van 59% heeft de gemeente nog een flinke stap te maken. Voor de komende jaren is een nieuw beleidskader en uitvoeringsprogramma nodig, met een duidelijke focus op kwalitatief hoogwaardige grondstofstromen, het verminderen van de hoeveelheid restafval en preventie.

Grondstoffenbeleidsplan

Vanaf 2013 werkt het Rijk samen met andere maatschappelijke partijen aan het programma Van Afval Naar Grondstof. Het hoofddoel van het programma is om de transitie naar een circulaire economie te bevorderen. Daartoe zijn acht operationele doelstellingen geformuleerd en uitgewerkt, waaronder het circulair ontwerpen van producten, het verduurzamen van consumptiepatronen, en ook het verbeteren van de afvalscheiding en -inzameling. Inmiddels is het landelijke uitvoeringsprogramma VANG verschenen met een viertal actielijnen om afvalpreventie en afvalscheiding van huishoudelijk afval te stimuleren.

Dit nieuwe beleidskader voor Sliedrecht is gestoeld op het begrip **'Van Afval Naar Grondstof'** en loopt daarmee parallel aan het programma VANG van het Rijk. Met een duidelijk inzet op de verbetering van afvalscheiding en -inzameling zorgt de gemeente – net als het programma VANG van het Rijk en de duurzaamheidsagenda van de gemeente – voor een basis voor een circulaire economie.

Totstandkomingsproces

Dit beleidskader is opgesteld door adviesbureau Stantec, in nauwe samenwerking met de gemeentelijke beleidsadviseur afval en met ondersteuning van afvalverwerker HVC. In de aanloop naar dit beleidskader is tijdens een beeldvormende raadsessie (maandag 2 maart 2020) een beeld geschetst van de huidige situatie in Sliedrecht en zijn de mogelijkheden voor verbetering van de afvalscheiding gepresenteerd. De input van deze sessie is in dit beleidskader verwerkt.

Dit beleidskader is uitgewerkt in een concreet maatregelenpakket, dat is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma 'Van Afval Naar Grondstof 2020-2025'.

Afbakening

Dit beleidskader heeft betrekking op de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval (waaronder ook grof huishoudelijk afval).

De gemeente heeft voor de inzameling van bedrijfsafval – in tegenstelling tot huishoudelijk afval - geen wettelijke zorgplicht. De inzameldienst haalt wel bij circa 300 bedrijven bedrijfsafval op, dat qua aard en samenstelling veelal vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. Daar waar de voorgestelde maatregelen het juridisch en praktisch mogelijk maken dat bedrijven hier bij betrokken worden, wordt dat in dit beleidskader aangegeven.

Opbouw

Hoofdstuk 2 beschrijft het landelijk beleid en de ontwikkelingen waar – ook regionaal – rekening mee moet worden gehouden. In hoofdstuk 3 wordt een beeld geschetst van de huidige situatie in Sliedrecht en van de verbeterpunten daarin. Hoofdstuk 4 bevat een uitwerking van de visie en ambities van de gemeente voor de komende jaren. Hoofdstuk 5 gaat in op de samenhang van dit beleidskader met het uitvoeringsprogramma.

2.0 WAAR MOET SLIEDRECHT REKENING MEE HOUDEN?

In dit hoofdstuk worden de landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen beschreven, die direct van invloed zijn op de gemeentelijke inzameling en kosten van de afvalinzameling. Daarmee vormen deze ontwikkelingen de context van het nieuwe beleidskader.

2.1 Landelijke ontwikkelingen

2.1.1 Nederland Circulair in 2050

In het landelijke programma 'Van Afval Naar Grondstof' (kortweg VANG) heeft de landelijke overheid doelstellingen geformuleerd voor betere afvalscheiding. Voor 2020 is de ambitie om per inwoner maximaal 100 kilogram restafval te produceren en minimaal 75% afvalscheiding. De 100 kilogram restafval betreft zowel het fijn restafval, dat aangeboden wordt in containers, als het grof restafval dat via het milieupark / de milieustraat en de inzameling aan huis wordt opgehaald. Het uiteindelijke doel in 2050 is toe te werken naar een volledig circulaire economie waarbij al het afval een nuttige toepassing voor hergebruik kent. Deze ambitie sluit aan bij de gemeentelijke ambities uit de Duurzaamheidsagenda 2018-2022 voor 2020: 1) de verspilling is verminderd, 2) alle afval wordt gescheiden en 3) maximaal hergebruikt en product- en materiaalketens zijn zoveel mogelijk gesloten.

2.1.2 Producentenverantwoordelijkheid

Producenten of importeurs zijn (mede) verantwoordelijk voor het afvalbeheer van een aantal specifieke producten die door hen op de markt zijn (of worden) gebracht. Zij worden verantwoordelijk gesteld om een logistiek systeem op te zetten voor het afvalbeheer en ook om de financiering hiervan te organiseren. Bij dit principe is sprake van een ketenverantwoordelijkheid, omdat ook andere schakels in de keten (zoals gemeenten en detaillisten) hierbij verantwoordelijkheden hebben.

Raamovereenkomst verpakkingen

De huidige afspraken met het verpakkend bedrijfsleven (Raamovereenkomst) zijn geëvalueerd en dit leidt tot nieuwe afspraken over de vergoeding voor de inzameling, sortering en verwerking van verpakkingen. Dit heeft onder andere geleid tot nieuwe afspraken over de vergoeding voor gescheiden ingezamelde verpakkingen van plastic, blik en drankkartons. Dit heeft onder andere tot gevolg dat Sliedrecht alleen nog een vergoeding kan krijgen voor ofwel het brongescheiden PBD ofwel het nagescheiden PBD uit het restafval. Gezien de huidige insteek op bronscheiding heeft de gemeente gekozen voor een vergoeding op de brongescheiden verpakkingen en wordt het restafval per 1 april 2020 niet meer nagescheiden bij HVC.

Invoering statiegeld op kleine PET-flesjes en blikjes

Een onderdeel van evaluatie rondom de raamovereenkomst verpakkingen is het mogelijke invoeren van statiegeld op kleine PET-flesjes en blik in het voorjaar van 2021. Vooruitlopend op een besluit daarover heeft de gemeente Sliedrecht zich in 2018 aangesloten bij de zogenaamde Statiegeld alliantie¹, die vóór invoering is. In april 2020 heeft Staatssecretaris Van Veldhoven besloten per 1 juli 2021 een bedrag van € 0,15 extra te gaan heffen op plastic flesjes kleiner dan 1 liter en € 0,25 op alle plastic flessen met een inhoud van 1 tot 3 liter. Blikjes komen mogelijk in 2022 ook onder het statiegeldregime.

Op 20 februari 2018 heeft het college besloten om uitvoering te geven aan motie M17.1 (d.d. 30 januari 2018) om aan te sluiten bij de Statiegeld alliantie.

Matrassen

Het Ministerie van I&W heeft recent met producenten van matrassen een akkoord bereikt over vrijwillige producentenverantwoordelijkheid. De producenten realiseren een systeem waarmee matrassen die bij consumenten vrijkomen, worden ingezameld en gerecycled.

¹ Op 20 februari 2018 heeft het college besloten om uitvoering te geven aan motie M17.1 (d.d. 30-1-2018) om aan te sluiten bij de Statiegeld alliantie.

Het doel is om de hoeveelheid gerecyclede matrassen te laten stijgen van 35% in 2020 tot 75% in 2028. Producenten dragen hiervan de kosten en zetten hiervoor een uitvoeringsorganisatie op, die de inzameling bij grote verkooppunten en milieustraten gaat faciliteren. Het systeem moet met ingang van 2021 operationeel zijn. Van Veldhoven wil dit systeem algemeen verbindend verklaren, zodat alle producenten op de Nederlandse markt mee zullen moeten doen.

2.1.3 Afvalscheiding bij scholen en maatschappelijke organisaties

Afvalscheiding op scholen en bij maatschappelijke organisaties is nog geen gemeengoed. Het belang van afvalscheiding op scholen en maatschappelijke organisaties wordt breed gedragen, maar huidige financiële en wettelijke barrières belemmeren dit.

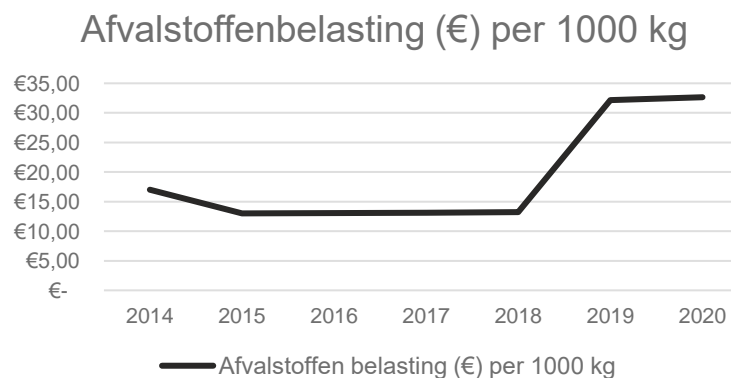
Een positief signaal is de recente wijziging van de Wet milieubeheer. Op 1 april 2020 is het amendement Schonis aangenomen. Daarmee wordt in de Wet milieubeheer de mogelijkheid gecreëerd van een grondslag voor gemeenten waarmee per algemene maatregel van bestuur aan gemeenten de mogelijkheid kan worden gegeven om afval in te zamelen dat naar aard en samenstelling vergelijkbaar is met huishoudelijk afval. De minister gaat onderzoek doen naar de gevolgen van een dergelijke mogelijkheid.

Als er meer bekend is over de manier waarop dit mogelijk is, dan kan de gemeente in gaan zetten op betere afvalscheiding bij deze organisaties. Dit betekent dat de gemeente dan niet alleen bij scholen, maar ook bij verzorgingshuizen het (huishoudelijk) afval gescheiden kan gaan inzamelen.

2.1.4 Ontwikkelingen in de afvalmarkt

Via de Afvalstoffenbelasting die wordt geheven over elke ton afval die wordt gestort of verbrand (ook wel 'verbrandingsbelasting' genoemd) stimuleert de Rijksoverheid de gemeenten om werk te maken van de VANG-doelstelling: immers, hoe minder restafval de inwoners aanbieden, hoe minder verbrandingsbelasting de gemeente betaalt.

Omdat het kabinet wil dat Nederland meer grondstoffen gaat hergebruiken en minder afval gaat verbranden, heeft het Rijk de afvalstoffenbelasting de laatste jaren flink verhoogd (zie Figuur 2). In welke mate deze belasting verder door zal stijgen de komende jaren is niet concreet in te schatten, maar de verwachting is wel dat de stijging door zal zetten².

Figuur 2: Ontwikkeling afvalstoffenbelasting 2014-2020

Verwerkingscapaciteit

Door het toenemende aanbod van diverse grondstoffen neemt de druk op de beschikbare capaciteit van verwerkers toe. Dit heeft als gevolg dat de kosten van de verwerking van grondstoffen ten opzichte van voorgaande jaren stijgen. De verwachting is dat vraag en aanbod – mede door verdere maatregelen van de overheid - uiteindelijk meer in evenwicht komen, maar dit vraagt tijd.

² In de periode 2020-2025 wordt rekening gehouden met een mogelijke stijging van € 15,00 per ton restafval.

Verwerkingskosten

Ontwikkelingen op de wereldmarkt leiden tot minder gunstige tarieven voor diverse grondstoffen, zoals papier, kunststof en hout. Doordat er vanuit het buitenland minder vraag is naar deze secundaire grondstoffen, dalen de opbrengsten en wordt het lastiger om deze gescheiden ingezamelde grondstoffen ook daadwerkelijk te recyclen.

Anno 2020 resulteert dit in stijgende verwerkingskosten voor huishoudelijk afval. Dit plaatst gemeenten voor de uitdaging om niet alleen aan de slag te gaan met de VANG-doelen, maar ook te werken aan kostenbeheersing.

Ontwikkeling verwerkingstechnieken

De afvalmarkt is in ontwikkeling waarbij betere technieken van recycling leiden tot een betere toepassing van (eerder herbruikbare) producten. Een voorbeeld hiervan is de recycling van gebruikte luiers. Op het moment van schrijven worden er pilotprojecten gedraaid door bijvoorbeeld ARN B.V. om babyluiers en incontinentie-luiers te recyclen, waarbij tot wel 480 kilogram CO₂-eq bespaard kan worden. Over de haalbaarheid van deze innovatieve recycling wordt in de loop van 2020 een eerste uitspraak gedaan door ARN. En de verwerking van luiers is niet de enige innovatie die moment een rol speelt in de afvalmarkt. Zo zijn er ook initiatieven op het gebied van chemische recycling die mogelijk een oplossing kunnen bieden voor de recycling van een deel van de kunststof verpakkingen (mix-fractie). Er wordt ook steeds meer gekeken naar mogelijkheden om afval/grondstoffen op lokaal niveau te verwerken: bijvoorbeeld vergisting van GFT-afval in de wijk.

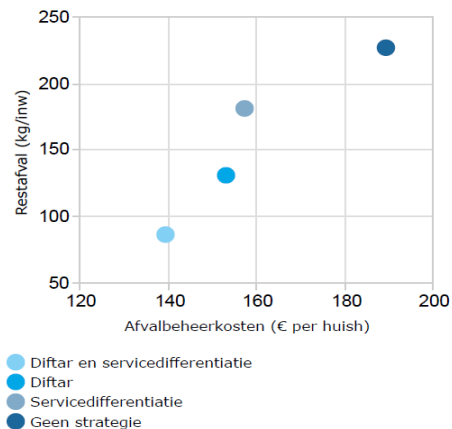
2.1.5 Vermindering restafval via systeem aanpassingen

In de afgelopen jaren hebben veel gemeenten ingezet op enerzijds het verbeteren van de service op grondstoffen en anderzijds het aanpassen van de service op restafval. Ook Slidrecht heeft dat gedaan met het invoeren van omgekeerd inzamelen.

Er is ook een grote groep gemeenten die via een financiële prikkel de inwoners stimuleert om het afval beter te scheiden: door voor het aanbieden van restafval te laten betalen gaan huishoudens hun grondstoffen beter apart houden en substantieel minder restafval aanbieden. Dit heeft ook effect op de afvalbeheerkosten.

Verder is af te lezen dat gemeenten die een tarief op restafval combineren met servicedifferentiatie, zoals bijvoorbeeld omgekeerd inzamelen, het minste restafval hebben en de laagste afvalbeheerkosten.

Uit de jaarlijks in de afvalbranche uitgevoerde benchmark³ blijkt dat een tarief op restafval (ook wel diftar genoemd) zowel tot minder restafval leidt als tot lagere afvalbeheerkosten (Figuur 3).

Figuur 3: Kosteneffectiviteit inzamelstrategieën

³ Benchmark Huishoudelijk Afval – Peiljaar 2018, Cyclus Management, 2019.

2.2 Regionale ontwikkelingen

Beleidswijzigingen in de regio

Niet alleen Sliedrecht beraadt zich op de volgende stap in haar afvalbeleid. Gemeente Alblasserdam, Dordrecht en Zwijndrecht werken ook aan een nieuw beleidsplan en aan nieuwe maatregelen om verder invulling te geven aan de landelijke ambities. Hetzelfde geldt voor de gemeenten in het verzorgingsgebied van Reinigingsdienst Waardlanden (Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden).

Gemeente Alblasserdam bekijkt onder andere de mogelijkheden van invoering van een tarief op restafval. Hiervoor is onder andere een raadsessie georganiseerd. Los van de besluitvorming zal invoering niet voor 1-1-2023 plaatsvinden.

Gemeente Dordrecht zet in haar nieuwe grondstoffenplan vooral in op een service prikkel op restafval: invoering omgekeerd inzamelen of verlagen van de ledigingsfrequentie van de minicontainers voor restafval bij de laagbouw.

Gemeente Zwijndrecht brengt eerst alle voorzieningen op orde voordat eventueel een besluit genomen wordt over de invoering van een tarief op restafval.

Reinigingsdienst Waardlanden heeft geconstateerd dat met de invoering van omgekeerd inzamelen in 2015 het aanbod restafval weliswaar is gedaald, maar dat - net als in Sliedrecht - de landelijke doelstelling van 100 kg restafval nog niet wordt gehaald. Ook Waardlanden onderzoekt dit jaar de mogelijkheden van invoering van een tarief op restafval. Of dit tot besluitvorming komt, is nog niet te zeggen. Invoering zal zeker niet voor 1-1-2023 plaatsvinden.

Als omliggende gemeenten een tarief op restafval in zouden voeren kan dit – in de huidige situatie - ook effect op Sliedrecht hebben door een mogelijke toename van 'afvaltoerisme'.

2.3 Lokale ontwikkelingen

Afvalscheiding bedrijven

Diverse bedrijven in Sliedrecht geven aan dat zij ook graag hun bijdrage willen leveren aan afvalscheiding. Niet alle inzamelaars leveren deze dienstverlening.

De gemeente haalt op dit moment bij 300 bedrijven het bedrijfsafval tegen betaling op en deze bedrijven kunnen dan gratis een container krijgen en laten legen voor hun oud papier en karton. De gemeente biedt voor de andere grondstofstromen geen mogelijkheid voor gescheiden inzameling. De kosten van gescheiden inzameling voor grondstoffen als GFT en PBD zijn relatief hoog: enerzijds omdat er extra logistieke handelingen voor nodig zijn, anderzijds omdat de gemeente voor bijvoorbeeld PBD van bedrijven geen vergoeding vanuit het Afvalfonds ontvangt.

Ruimtegebruik inzamelmiddelen bedrijven

Vierkante meters winkel- en bedrijfsoppervlak zijn relatief duur, waardoor ondernemers graag zo min mogelijk ruimte kwijt willen zijn aan bijvoorbeeld afvalcontainers. De huidige ondergrondse restafvalcontainers voor de huishoudens kunnen mogelijk ook beschikbaar gesteld worden aan de ondernemers. Eén van de voorwaarden hiervoor is dat per bedrijf elke inworp van afval geregistreerd moet worden. Bij toepassing van toegangsregistratie voor alle huishoudens zou aan deze voorwaarde voldaan zijn. Daarmee krijgen ondernemers ruimte om bijvoorbeeld één of meerdere containers voor gescheiden stromen te plaatsen.

Afvalscheiding **scholen en maatschappelijke organisaties**

In 2016-2017 is in Sliedrecht het project 'Sliedrecht (zwerf)afvalvrij' uitgevoerd. Binnen dit project kregen deelnemers een PMD-container waarin zij zowel hun eigen plastic flesjes, blikjes en drinkpakjes konden verzamelen als de drankverpakkingen die zij in de omgeving van hun gebouw vonden. Het project is in 2018 beëindigd, maar de gescheiden inzameling is wel gecontinueerd. Op dit moment biedt een aantal scholen en zorginstellingen nog steeds hun PBD gescheiden aan.

De ervaringen van de gemeente en van de deelnemers zijn positief: bij de deelnemers worden meer grondstoffen gescheiden en de hoeveelheid bedrijfsafval, die nog verbrand moet worden, is afgenomen.

Voor de komende jaren zijn de deelnemers mogelijk een interessante doelgroep om afvalscheiding verder uit te breiden en ook verder uit te dragen naar andere organisaties.

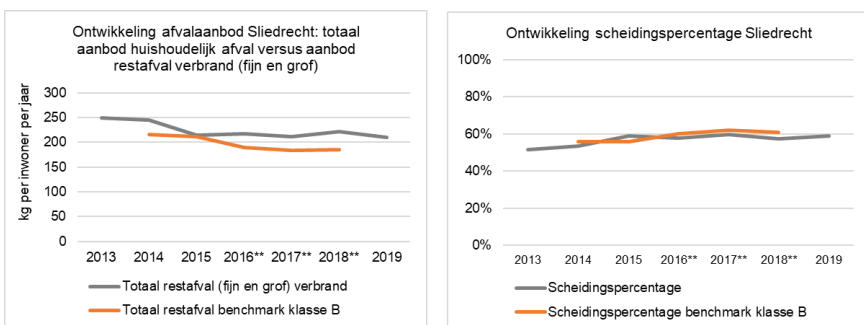

3.0 HOE GAAT HET NU IN SLIEDRECHT?

3.1 Duurzaamheid

Het resultaat van afvalscheiding kan op verschillende manieren worden uitgedrukt: in de hoeveelheid restafval⁴ die nog moet worden verbrand en in het (afval)scheidingspercentage.

Figuur 4 laat zien hoe het restafvalaanbod en het scheidingspercentage in Sliedrecht sinds 2014 zijn veranderd. Ter vergelijking zijn ook de resultaten weergegeven uit een landelijke benchmark voor gemeenten met een vergelijkbaar percentage hoogbouw als Sliedrecht (klasse B = 30-49% hoogbouw).

Figuur 4: Ontwikkeling afvalaanbod en scheidingspercentage Sliedrecht

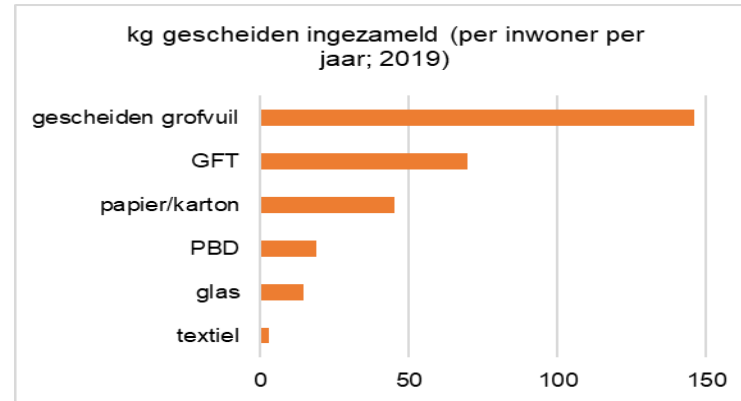
⁴ Daarbij gaat het zowel om het fijne restafval dat wordt ingezameld via de ondergrondse containers (voorheen de grijze minicontainers) als om het grofvuil dat uiteindelijk via het haalsysteem aan huis en via het milieupark ongescheiden wordt afgevoerd en verbrand.

Wat valt op?

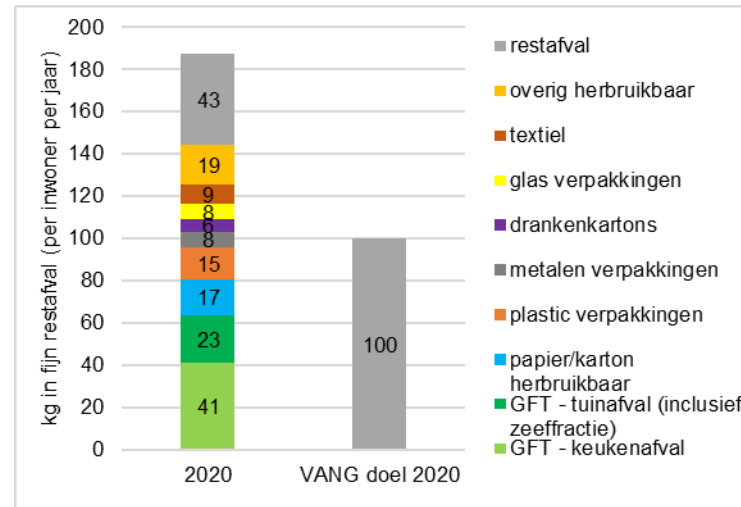
- De totale hoeveelheid afval die een inwoner van Sliedrecht per jaar aanbiedt, blijft door de jaren heen min of meer gelijk; het schommelt tussen 512 en 528 kg per inwoner.
- Voor restafval - de grijze lijn - is in 2015 het effect van de invoering van omgekeerd inzamelen zichtbaar; de hoeveelheid ingezameld restafval daalt van 245 kg naar 214 kg per inwoner. In de periode 2016-2019 is geen verdere daling zichtbaar, wat ook logisch is aangezien de gemeente – na de gewenning van de inwoners aan omgekeerd inzamelen – geen nieuwe maatregelen heeft ingevoerd om de afvalscheiding te stimuleren.
- In 2019 is gemiddeld per inwoner 210 kg restafval verbrand. Het is dan ook nog een grote stap om de VANG-doelstelling voor 2020 (100 kg) te realiseren.
- De hoeveelheid restafval in Sliedrecht ligt hoger dan in andere klasse B-gemeenten.
- Het scheidingspercentage (het aandeel van het huishoudelijk afval dat gescheiden is ingezameld) is in 2015 licht gestegen, eveneens door de invoering van omgekeerd inzamelen. In de periode 2016 – 2019 schommelt het percentage tussen 58 en 60%. Daarmee ligt het scheidingsniveau net iets onder het gemiddelde percentage in de klasse B-gemeenten.
- Om de landelijke ambitie van 75% afvalscheiding in 2020 te halen, is een extra impuls nodig.
- De gescheiden inzameling van grofvuil, met name via het milieupark, levert een belangrijke bijdrage aan het scheidingspercentage, gevolgd door GFT en papier/karton (zie Figuur 5).
- Voor de inzameling van grofvuil aan huis zet de gemeente een 'treintje' in: een wagen haalt ijzer en witgoed op (uitsortering op milieupark) en een kraakperswagen neemt het brandbare afval mee. Het brandbare grofvuil (248 ton per jaar) bestaat deels uit herbruikbare grondstoffen. Deze worden er achteraf door een bedrijf nog uitgehaald; circa 50% blijkt herbruikbaar. Dit is ook meegerekend in het scheidingspercentage.

- De kwaliteit van de gescheiden ingezamelde grondstoffen is over het algemeen goed; alleen de ondergrondse textielcontainers blijken steeds meer vervuiling te bevatten.
- Dat de scheidingsresultaten beter kunnen in Sliedrecht blijkt uit de sorteeraanlyse⁵ die in het voorjaar van 2020 is uitgevoerd. Ruim 75% van het fijn restafval bestaat uit grondstoffen die heel goed gerecycled kunnen worden (GFT, papier/karton, plastic verpakkingen, metalen verpakkingen, drankenkartons, glas, textiel) en die dus niet thuishoren in het restafval. Met name keukenafval (groente-, fruit- en etensresten) verdwijnt nog veel in de restafvalcontainer in plaats van in de GFT-container (zie Figuur 6).
- Als alle herbruikbare stromen, die de inwoners nu nog weggooien in het restafval, apart zouden worden aangeboden, zou de hoeveelheid restafval die verbrand moet worden dalen van 210 kg (2019) naar circa 65 kg.

⁵ Eureco, een gespecialiseerd bedrijf, heeft steekproefmonsters genomen van de ondergrondse huishoudelijke afvalcontainers in laagbouwwijken (7 monsters: totaal 1.250 kg waarvan 720 kg uitgesorteerd) en in hoogbouwwijken (3 monsters, totaal 1.500 kg waarvan 694 kg uitgesorteerd).

Figuur 5: Hoeveelheid gescheiden ingezamelde grondstoffen per inwoner (2019)

Figuur 6: Samenstelling fijn restafval Sliedrecht (voorjaar 2020)

3.2 Dienstverlening

De huidige afvalinzameling in Sliedrecht omvat een ruim pakket aan diensten (zie Tabel 2).

Daarnaast zet de gemeente flankerend beleid in om het inzamelsysteem goed te laten functioneren: communicatie, handhaving en reiniging. De gemeente besteedt jaarlijks circa € 15.000 aan communicatie over afvalinzameling en afvalscheiding, waarbij een communicatiepakket van HVC de basis vormt. Verder doen medewerkers van handhaving onderzoek naar de herkomst van verkeerd aangeboden afval en treden zij hier tegen op. Meldingen over afvaldump of afvalbijplaatsing worden dagelijks nagereden door de reiniging. Daarnaast neemt de buitendienst kleine hoeveelheden afval naast ondergrondse containers vaak direct mee.

Wat valt op?

- Aspecten die tekenend zijn voor het hoge serviceniveau in Sliedrecht zijn de hoge frequentie van de GFT-inzameling, de gratis inzameling aan huis van grofvuil en de ruime openingstijden van het milieupark.
- De ruime openingstijden van het milieupark in combinatie met een beperkte controle van de aanbieder resulteert in een hoog aanbod (163 kg per inwoner per jaar) en tegelijkertijd in een hoog scheidingspercentage: 86% van het afval op het milieupark wordt gescheiden aangeboden.
- Bezoekers van het milieupark moeten een legitimatiebewijs kunnen laten zien. Dit is echter niet afdoende om misbruik door bedrijven en/of inwoners uit andere gemeenten te voorkomen. Dit leidt onder andere tot een relatief hoog aanbod grof afval op het milieupark: 163 kg per inwoner per jaar ten opzichte van gemiddeld 126 kg in hoogbouwklasse B (benchmark).

Tabel 2: De huidige afvalinzameling in Sliedrecht

Fractie	Laagbouw	Hoogbouw	Opmerking
Restafval (fijn)	Brengvoorziening	Brengvoorziening	Vrij toegankelijk
Papier	Minicontainer	Brengvoorziening	Mini's: 12x/jaar (met inzet van verenigingen)
GFT	Minicontainer	Brengvoorziening (deels)	Mini's: 44x/jaar
PBD	Minicontainer	Brengvoorziening	Mini's: 26x/jaar
Glas	Brengvoorziening	Brengvoorziening	
Textiel	Halen aan huis	Halen aan huis	4x/jaar door diverse instellingen via een vergunningensysteem
	Brengvoorziening	Brengvoorziening	Ondergrondse brengvoorzieningen
KCA	Milieupark	Milieupark	
Medicijnen	Apotheek	Apotheek	
Grofvuil	Halen aan huis	Halen aan huis	12x/jaar o.b.v. aanmelding; nascheiding bij Korenet
	Milieupark	Milieupark	6 dgn/week (44 uur) open; vrij toegankelijk
Herbruikbare goederen	Kringloopwinkel	Kringloopwinkel	Afvoer onverkoopbare spullen via milieupark

⁶ Animo van charitatieve organisaties om een vergunning aan te vragen neemt af, door de afnemende opbrengsten van textiel.

- Doordat de ondergrondse containers voor restafval in de wijken open zijn, kunnen niet alleen huishoudens uit Sliedrecht hierin 24/7 hun restafval kwijt, maar ook passanten, bedrijven en/of inwoners uit andere gemeenten. Dit vertekent de huidige duurzaamheidsprestatie, doordat de hoeveelheid restafval niet alleen afkomstig is van Sliedrechtse huishoudens.
- Nog niet bij alle hoogbouw zijn goede voorzieningen aanwezig voor het aanbieden van GFT, of eigenlijk: GFE (groente-, fruit- en etensresten). Dit betekent dat deze huishoudens deze relatief zware afvalstroom als restafval moeten aanbieden.
- Mede door de inzet van het beschreven flankerend beleid, verloopt het aanbieden van afval in het algemeen goed. Bij de gemeente komen weinig meldingen binnen over bijplaatsing van afval naast containers (1-2 per week). De chauffeurs legen de ondergrondse containers voor restafval op basis van ervaring en dit lijkt goed te functioneren.
- De inzameling van grofvuil op afroep vindt 1x per maand plaats. De ervaring is dat een klein deel van het aangetroffen grofvuil (circa 5%) niet is aangemeld; dit wordt wel meegenomen door de inzameldienst.

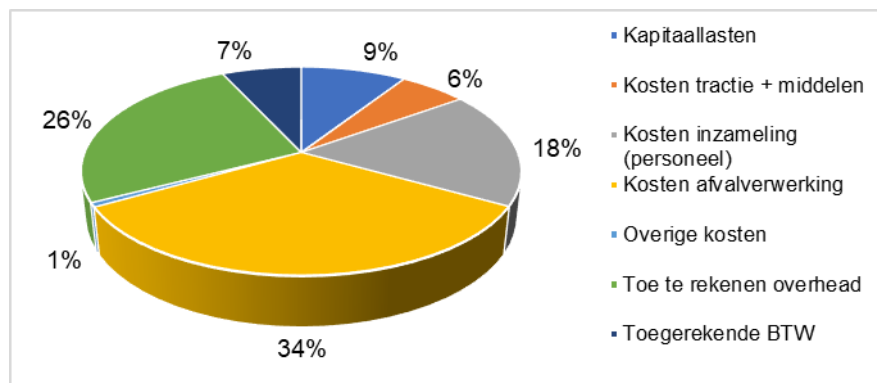
3.3 Kosten

Afvalbeheerkosten

In Figuur 7 en Tabel 3 staan de belangrijkste kostenposten voor het afvalbeheer samengevat. Deze cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2020 en zijn aangevuld met de rapportage voor de Turap 2020-1, waarin een verhoging van het budget is aangevraagd van € 212.000,00.

Naast de daadwerkelijk kosten voor afvalinzameling en verwerking is ook sprake van een toerekening van overhead van € 807.000,00 aan de kosten voor de verwijdering van het huishoudelijk afval. Deze overhead wordt ook doorberekend in de afvalstoffenheffing. Daarnaast heeft de gemeente er voor gekozen om ook een btw-component op te nemen in de afvalstoffenheffing; voor 2020 gaat het om een bedrag van € 218.000,00.

Uit de figuur blijkt dat één derde van de kosten die aan de afvalstoffenheffing worden toegerekend, geen directe relatie hebben met het afvalbeheer.

Figuur 7: Kostenposten ten laste van de afvalstoffenheffing 2020

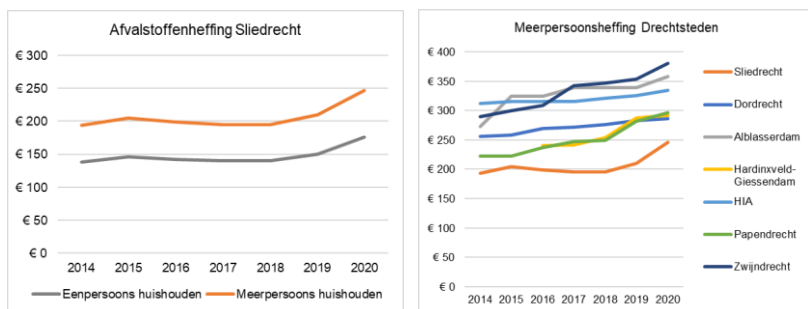
Tabel 3: Kostenposten ten laste van de afvalstoffenheffing 2020

Omschrijving kosten t.l.v. afvalstoffenheffing	Bedrag in € 1.000,00 (2020)
Kapitaallasten	289
Kosten tractie + middelen	185
Kosten inzameling (personeel)	568
Kosten afvalverwerking	1058
Overige kosten	20
Toe te rekenen overhead	807
Toegerekende BTW	218
Totaal	3.146

Ontwikkeling afvalstoffenheffing Sliedrecht en Drechtsteden

De kosten voor afvalverwijdering worden doorberekend in de afvalstoffenheffing. Aan deze heffing worden ook andere kosten toegerekend, zoals bijvoorbeeld een deel van de kosten van straatreiniging en kwijscheldingen. De afvalstoffenheffing is dan ook niet te vergelijken met de afvalbeheerkosten.

In Sliedrecht hangt de hoogte van de afvalstoffenheffing af van de grootte van het huishouden: één of meer dan één persoon. Figuur 8 toont de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing in Sliedrecht en in de Drechtsteden.

Figuur 8: Ontwikkeling afvalstoffenheffing Sliedrecht en Drechtsteden

Wat valt op?

- De afvalstoffenheffing is in de periode 2015-2018 min of meer stabiel gebleven.
- De stijging in 2019 is met name een gevolg van de verhoging van de verbrandingsbelasting op restafval: van € 13,21 per ton in 2018 naar € 32,12 per ton in 2019. Deze kostenstijging is in 2019 doorgerekend in de afvalstoffenheffing. Per huishouden gaat het om een stijging van circa € 10,00 per jaar.

- De sterke stijging in 2020 is het gevolg van de hogere toerekening van overheadkosten en een btw-component aan de afvalstoffenheffing. Per huishouden gaat het in 2020 om een stijging van circa € 36,00 per jaar. In de meerjarenbegroting is een stapsgewijze stijging van de afvalstoffenheffing voorzien om tot een kostendeckingspercentage van 100% in 2023 te komen.
- Vergeleken met de overige Drechtsteden is de meer-persoonsheffing in Sliedrecht laag. Kanttekening hierbij is dat er geen informatie beschikbaar is over het dekkingspercentage van de heffing in de andere Drechtsteden.
- De dekking van de afvalstoffenheffing ligt in Sliedrecht in voor 2020 op 75% en op circa 84% in de jaren daarvoor.
- De Raad heeft de wens om de afvalstoffenheffing in de komende jaren naar een dekkingsniveau van 100% te brengen. De afvalstoffenheffing zal daarom de komende jaren stijgen. Daarbij komt ook nog de extra stijging door hogere verwerkingskosten en lagere opbrengsten van grondstoffen.

3.4 Samenvatting

Met de invoering van omgekeerd inzamelen en het overall serviceniveau van de inzameling is de hoeveelheid restafval met circa 15% gedaald ten opzichte van 2014. De afvalstoffenheffing is relatief laag ten opzichte van de andere Drechtsteden, maar de dekking was de afgelopen jaren ook geen 100%. De scheidingsresultaten kunnen – ondanks het hoge serviceniveau – nog stukken beter. De grote hoeveelheid herbruikbare grondstoffen in het restafval laat zien dat het scheidingspercentage nog flink omhoog kan.

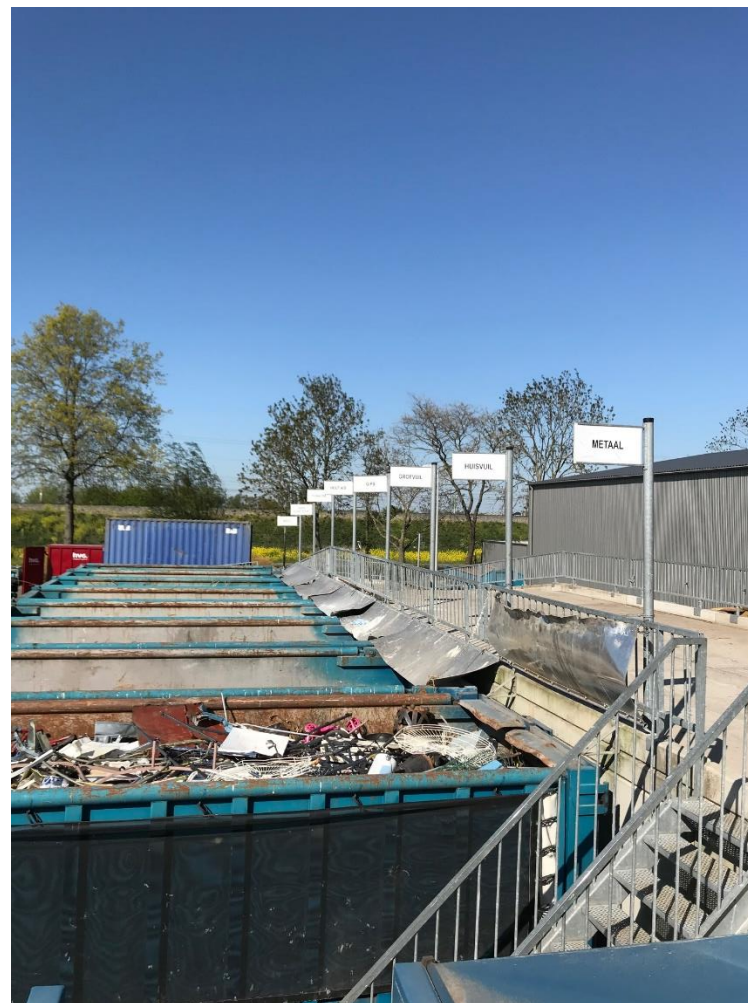
Gezien de huidige situatie in Sliedrecht met ondergrondse containers voor restafval is het logisch om een vervolgstap te kiezen die past bij deze uitgangssituatie. Invoering van een prijsprikkel op restafval kan een middel zijn waarmee de hoeveelheid restafval richting 100 kg per inwoner kan worden terug gedrongen⁷. Vergelijkbare gemeenten met Sliedrecht die een prijsprikkel op restafval hebben ingevoerd hebben gemiddeld tot wel 43% minder kg restafval per huishouden dan gemeenten zonder prijsprikkel op restafval⁸. Er gaat dus een bewezen effectiviteit uit van het introduceren van een prijsprikkel.

De afvalvoorzieningen in Sliedrecht zijn 'open' zonder controle op de herkomst. Dit leidt tot een relatief hoog (rest)afvalaanbod.

De zuiverheid van de ingezamelde grondstoffen is een aandachtspunt, zeker voor de stroom textiel.

⁷ Zie de presentatie van HVC tijdens de beeldvormende raad op 2 maart 2020.

⁸ Benchmark Huishoudelijk Afval – Peiljaar 2018, Cyclus Management, 2019.

4.0 WAT WIL SLIEDRECHT BEREIKEN?

Ambities en uitgangspunten/voorwaarden:

- Nog maar 75 kg restafval (fijn en grof) per inwoner in 2025 (2023: < 100 kg).
- Zuivere grondstoffen.
- Aanpak preventie.
- Stimuleren lokale circulaire initiatieven.
- De inwoners zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente op grondstoffen.
- Kostenbeheersing door inzet op vermindering aanbod restafval.
- 100% dekking van de gemeentelijke kosten voor afvalverwijdering via de afvalstoffenheffing in 2023.
- Eerlijker kostenverdeling: goed scheiden wordt beloond, want huishoudens die minder vaak restafval aanbieden, betalen minder afvalstoffenheffing.

De gemeente onderschrijft de VANG-doelstelling van 30 kg restafval per inwoner per jaar, die zij ook in haar Duurzaamheidsagenda 2018-2022 heeft aangegeven. Realisatie van deze doelstelling binnen de beleidsperiode 2020-2025 wordt echter niet haalbaar geacht.

4.1 Visie gemeente

De afvaldriehoek

De afvaldriehoek (Figuur 9) is een veelgebruikte afbeelding om de verschillende beïnvloedbare aspecten van het afvalbeleid in beeld te brengen, namelijk: duurzaamheid, dienstverlening en kosten. De gemeente voert op al die aspecten regie. Het afvalbeleid (of het grondstoffenplan) – en daarmee de positie in de afvaldriehoek – is de uitkomst van de politieke keuzes in dit plan. De drie onderwerpen van de afvaldriehoek zijn communicerende vaten. Toch betekent verschuiving op de ene as niet automatisch verschuiving op de andere assen.

Figuur 9: De Afvaldriehoek

Visie van Sliedrecht

Binnen de afvaldriehoek neemt de gemeente dan ook een positie in met een sterke focus op een hoge duurzaamheidsambitie tegen beheersbare kosten.

“Alles wat de mens doet, draait om wat de aarde geeft. Sliedrecht zet in op een circulaire economie waarbij we slim omgaan met energie, water, grondstoffen en voedsel. Hergebruik en het genereren van nieuwe waarde staat centraal.”

bron: Duurzaamheidsagenda 2018-2022 Sliedrecht

De gemeente wil niet alleen meer maar vooral ook zuivere grondstoffen gescheiden inzamelen zodat ze hergebruikt kunnen worden en in nieuwe producten kunnen worden verwerkt. Daarmee wordt energie bespaard en CO₂-uitstoot vermeden. De afvalinzameling moet betaalbaar blijven. Voor de komende jaren, waarin verdere stijging van onder andere verwerkingstarieven verwacht wordt, ligt de focus dan ook niet alleen op de duurzaamheidsambitie, maar ook op kostenbeheersing.

Ook huishoudens kunnen hun eigen kosten beheersen, door hun afval goed te scheiden. Huishoudens die slecht scheiden en daardoor meer restafval aanbieden, betalen ook meer afvalstoffenheffing (de vervuiler betaalt).

4.2 Duurzaamheid

Minder dan 100 kg restafval (fijn en grof) in 2023

De gemeente Sliedrecht wil de hoeveelheid restafval verlagen tot minder dan 100 kg per inwoner eind 2023. Hiermee loopt de gemeente weliswaar achter op de landelijke ambitie en de ambitie uit haar eigen Duurzaamheidsagenda, maar maakt de gemeente wel een belangrijke sprong.

Om een dergelijke sprong te kunnen maken is een trendbreuk nodig. Van 210 kg restafval per inwoner (2019) naar minder dan 100 kg vraagt niet alleen om een ombuiging van restafval naar grondstoffen, maar ook om het voorkomen van restafval dat niet van de Sliedrechtse huishoudens is. Zonder invoering van een Recycle-tarief, uiterlijk per 1-1-2023, is deze stap niet mogelijk. De modellen en de modelberekeningen van HVC (zie ook 4.4) laten dit ook duidelijk zien (zie Bijlage 1). Dit vraagt zowel om maatregelen op de ondergrondse restafvalcontainers (toegangsregistratie) als om verbetering van de GFT-voorzieningen voor de hoogbouw.

Volgende stap: naar 75 kg restafval in 2025

Invoering van het Recycle-tarief is leidt tot afname van de hoeveelheid restafval tot maximaal 100 kg in 2023. Begin 2024 wordt de balans opgemaakt om te bepalen waar de gemeente dan staat en wordt bekeken wat de beste vervolgstap is. Om in de resterende jaren te komen tot maximaal 75 kg restafval in 2025 zullen lokale oplossingen naar verwachting een belangrijke rol vervullen. Zo zal er meer aandacht komen voor lokale (innovatieve) initiatieven om het restafval bij inwoners te verminderen, komen er maatwerkoplossingen voor die situaties waar de inzameling/scheiding nog niet optimaal verloopt en wordt door middel van communicatie meer gestuurd op het gedrag van inwoners. Onder andere via periodieke sorteeranalyses wordt steeds bepaald welke optimalisaties Sliedrecht verder kunnen helpen.

Welke grondstofstromen meer scheiden?

In het restafval zit met name nog veel GFT (en dan met name keukenafval), papier/karton en PBD. Door extra in te zetten op de gescheiden inzameling van deze stromen kan een flinke reductie in het aanbod restafval gerealiseerd worden.

Zuivere grondstoffen

Een circulaire economie staat of valt met goede kwaliteit grondstoffen die weer beschikbaar komen voor het productieproces. De gescheiden inzameling moet dan ook zuivere grondstofstromen opleveren. Bij de keuze van de maatregelen moet dan ook rekening gehouden worden met deze ambitie en waar nodig moet flankerend beleid worden ingezet.

Bronscheiden als uitgangspunt

Het huidige beleid van de gemeente is al jaren gebaseerd op bronscheiding, waarbij huishoudens grondstoffen zelf gescheiden houden. Bronscheiding levert voor de meeste grondstoffen de beste kwaliteit op. Daarom zet de gemeente hier ook in de toekomst blijvend op in. Er zijn ook gemeenten die ervoor kiezen om een aantal grondstoffen als restafval in te zamelen en deze er achteraf uit laten halen (nascheiding). Mochten de technische mogelijkheden voor het achteraf scheiden van grondstoffen uit het restafval in de toekomst zo goed worden dat dit een vergelijkbare of betere kwaliteit voor alle grondstoffen oplevert, dan zou nascheiding een optie kunnen zijn.

Aanpak preventie

Het voorkomen van afval is vanuit duurzaamheidsoogpunt nog vele malen beter dan het recyclen van grondstoffen. Daarom zet de gemeente in op preventie, binnen de mogelijkheden die zij daarvoor heeft en de concrete mogelijkheden die er zijn. Hierbij geldt dat veel kleine acties bij elkaar alsnog een resultaat van belang kunnen hebben.

Stimuleren lokale circulaire initiatieven

De gemeente richt zich veelal op grootschalige verwerking/recycling van grondstoffen. Ook op lokaal niveau kunnen kringlopen gesloten worden met als groot voordeel dat de circulaire economie zichtbaar wordt voor de inwoners. Een voorbeeld hiervan zijn de oude fietsen die op het milieupark worden ingeleverd. Deze worden in samenwerking met ASVZ weer gerepareerd. In de komende beleidsperiode zet de gemeente meer in op dergelijke initiatieven.

4.3 Dienstverlening

Tevreden inwoners

De inwoners blijken tevreden over de huidige dienstverlening van de gemeente op het gebied van afvalinzameling en scheidingsmogelijkheden.

Op voorhand kan al wel voorspeld worden dat de invoering van een Recycle-tarief bij een deel van de inwoners tot weerstand zal leiden, wat zich ook zal uiten in een lagere tevredenheid over de dienstverlening. De ervaringen in andere gemeenten met een tarief op restafval is dat de tevredenheid na een gewenningsperiode en een gerichte aanpak van neveneffecten, zoals bijplaatsing en dumping, weer toeneemt.

De ambitie is om deze tevredenheid zo goed mogelijk op niveau te houden, maar de prioriteit ligt bij de duurzaamheidsambitie: die prevaleert.

Optimaliseren dienstverlening

Het scheiden van met name het organische keukenafval (GFE) moet makkelijker gemaakt worden. Dit kan bereikt worden door alle huishoudens hiervoor een hulpmiddel te geven voor in de keuken en door beter te communiceren. Vanzelfsprekend moet bij hoogbouw zonder GFT-voorziening alsnog een container worden geplaatst.

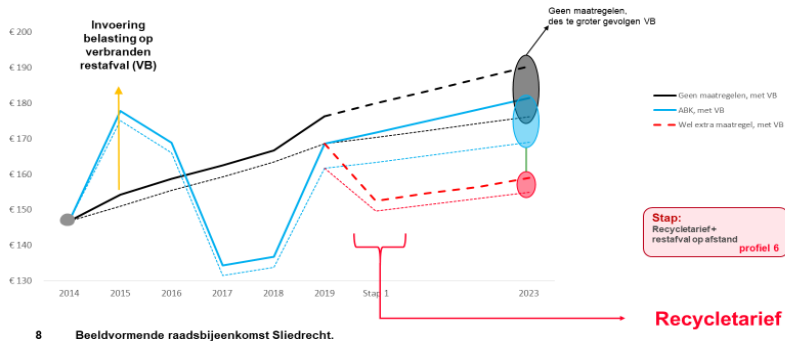
Het stimuleren van het scheidingsgedrag heeft ook invloed op het aanbod van andere grondstofstromen. Het aantal verzamelcontainers wordt zodanig aangepast dat de inwoners hun grondstoffen op logische plekken altijd kwijt kunnen.

4.4 Kosten

Kostenbeheersing

De kosten voor de afvalinzameling en -verwerking zijn de laatste jaren toegenomen. Zonder wijzigingen in het huidige beleid, zullen de kosten naar verwachting verder stijgen. Als bijvoorbeeld de verbrandingsbelasting de komende jaren net zo toeneemt als de afgelopen vijf jaar, dan leidt dit in 2025 tot een kostenstijging met circa € 15,00 per huishouden per jaar. Figuur 10, die ook gepresenteerd is tijdens de raadsbijeenkomst op 2 maart 2020, toont deze stijging (zwarte stippellijn). De verwachting is dat de kosten voor de afvalinzameling en -verwerking ook in de toekomst zullen blijven stijgen. In deze stijging in de periode 2020-2025 is onder andere rekening gehouden met een verdere stijging van de belasting op het verbranden van afvalstoffen met € 15,00 per ton (zie ook voetnoot 2).

financieel effect (vervolg)maatregelen.

Figuur 10: Verwacht financieel effect op kostenontwikkeling Sliedrecht

Door te kiezen voor maatregelen die zowel de duurzaamheidsambitie dienen als tot kostenbeheersing leiden, slaat de gemeente twee vliegen in één klap. De kosten zullen ook in de toekomst blijven stijgen (personeel, brandstof, et cetera), zonder dat de gemeente daar invloed op heeft. De gemeente kan echter wel zoveel mogelijk stimuleren om de hoeveelheid restafval, waar de gemeente een hoog verwerkingstarief voor betaalt, zover mogelijk te verminderen. Hiervoor is de hulp van de huishoudens nodig.

Een tweede aanpak voor kostenbeheersing is het voorkomen van misbruik van voorzieningen door niet-inwoners van Sliedrecht of bedrijven, zodat de Sliedrechtse huishoudens niet meer voor deze kosten opdraaien.

Afrekenen op basis van aanbod ongescheiden afval

In Sliedrecht betalen de huishoudens nu een afvalstoffenheffing die gebaseerd is op de grootte van hun huishouden: twee- of meer persoonshuishoudens betalen 40% meer afvalstoffenheffing dan éénpersoonshuishoudens. De gemeente wil de kosten eerlijker gaan doorberekenen: wie zijn afval goed scheidt en daardoor weinig restafval aanbiedt, betaalt minder dan wie veel restafval aanbiedt.

Voor Sliedrecht wordt een systeem voorgesteld op basis van volume: huishoudens betalen elke keer dat zij iets in de ondergrondse restafvalcontainer gooien een bepaald bedrag. Hieronder wordt deze keuze verder toegelicht.

Tariefsystemen in Nederland

De afgelopen decennia maakt de hoeveelheid gemeenten in Nederland die laten betalen voor het aanbieden van (veelal) restafval, een gestage opmars door: van 27% in 2003 tot bijna de helft in 2018 (48%)⁹. In deze gemeenten betalen inwoners naar rato van de hoeveelheid restafval die ze daadwerkelijk aanbieden. Het doel van een dergelijke financiële prikkel is om enerzijds de huishoudens te stimuleren om afval te voorkomen en/of beter te scheiden en anderzijds om de kosten van de afvalverwijdering te beheersen.

De andere helft van de gemeenten – en zo ook Sliedrecht – hanteert een gelijke heffing voor alle huishoudens of varieert deze op basis van gezinsgrootte. Tabel 4 geeft een overzicht van de verschillende tariefsystemen in Nederland.

Afweging tussen mogelijke grondslagen voor tariefheffing

Tabel 3 laat zien dat er globaal drie grondslagen zijn voor een tariefsysteem dat rekening houdt met het afvalaanbod:

- op basis van volume;
- op basis van een betaalde zak (dure zak);
- op basis van gewicht.

Toepassing van een **dure zak** is in Sliedrecht niet logisch: dit systeem gaat er namelijk van uit dat huishoudens deze zakken op de inzameldag aanbieden, duidelijk herkenbaar voor de inzamelaars. Invoering van een dure zak zou voor Sliedrecht onder andere betekenen dat de 183 ondergrondse containers niet meer nodig zijn, een aanzienlijke desinvestering.

De keuze voor Sliedrecht gaat dan ook tussen toepassing van een tariefsysteem op basis van volume of op basis van gewicht.

⁹ Bron: Rijkswaterstaat, Afvalstoffenheffing 2018, december 2018.

Tabel 4: Verdeling van verschillende tariefsystemen over (deel-)gemeenten en huishoudens in 2018

Variatie-basis	Tariefsysteem	Gemeenten		Huis-houdens	gemiddeld aantal huishoudens per gemeente
		%	aantal	%	
volume	volume	4,7%	18	4,2%	17.537
	volume en frequentie	23,8%	92	17,3%	14.043
	volume, frequentie en aantal personen	5,7%	22	3,6%	12.072
dure zak	dure zak	5,7%	22	4,6%	15.775
	dure zak en aantal personen	2,1%	8	1,1%	9.906
gewicht	gewicht	2,6%	10	1,0%	7.245
	gewicht en frequentie	2,6%	10	1,8%	13.727
	gewicht, frequentie en aantal personen	0,5%	2	0,4%	14.020
totaal diftar		47,7%	184	33,9%	13.790
gezins-grootte	aantal personen	46,1%		59,2%	24.058
geen	vast tarief	6,2%		6,9%	21.487

Afrekenen op basis van **gewicht** (per kilo) is het meest rechtvaardig, echter er is in Nederland en daarbuiten weinig ervaring met het wegen van (rest)afval bij inworp in ondergrondse containers. Daardoor kan geen betrouwbare uitspraak gedaan worden over onder andere de robuustheid van dit systeem, de bijkomende (beheer)kosten en dergelijke. Deze onzekerheid maakt dat niet gekozen wordt voor een weegsysteem in de ondergrondse containers. Als de gemeente dan toch op gewicht zou willen afrekenen, dan moet geïnvesteerd worden in nieuwe minicontainers voor restafval voor de laagbouw en in weegapparatuur voor de inzamelwagens. De ondergrondse containers voor restafval zijn dan – net als bij toepassing van een dure zak - niet meer nodig, met een aanzienlijke desinvestering tot gevolg. Voor de hoogbouw moet gezocht worden naar een afreksystematiek die recht doet aan het restafvalaanbod in verzamelcontainers.

Een tariefsysteem op basis van **volume** en frequentie wordt in Nederland het meest toegepast: hierbij betalen huishoudens met een minicontainer voor restafval voor elke keer dat zij hun minicontainer aan de weg zetten, een bepaald bedrag. Huishoudens die hun restafval in een ondergrondse container deponeren, betalen per inworp.

Omdat het restafval in Sliedrecht al overall ingezameld wordt via ondergrondse containers, is het meest voor de hand liggend om over te schakelen op betalen per inworp. Uit het model van HVC blijkt ook dat de combinatie van omgekeerd inzamelen met een tarief leidt tot de beste scheidingsresultaten (profiel 6 in Figuur 11).

Voor huishoudens die door omstandigheden buiten hun invloed om veel restafval hebben (medisch afval, incontinentiemateriaal) komt er een maatwerkregeling.

Kostenopbouw Recycle-tarief

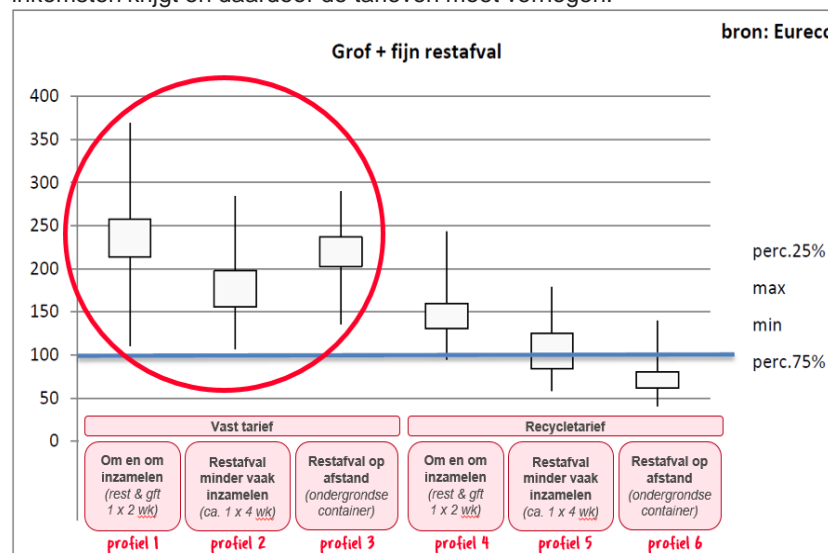
Vast en variabel tarief

Bij toepassing van een Recycle-tarief bestaat de afvalstoffenheffing uit vastrecht en variabele opbrengsten.

Het Recycle-tarief is daardoor vergelijkbaar met andere nutsvoorzieningen zoals gas, water en elektra: een huishouden betaalt een deel vaste kosten en de overige kosten hangen af van het gebruik. De hoogte van de variabele kosten wordt voor een huishouden in Sliedrecht dus bepaald door het aantal keren dat dit huishouden iets in de ondergrondse container voor restafval gooit.

Verhouding

De hoogte van het vastrecht en het variabel tarief moet goed afgewogen worden, ook om de zogenaamde diftar-paradox te voorkomen: dit is de situatie dat bewoners zo goed scheiden dat de gemeente te weinig inkomsten krijgt en daardoor de tarieven moet verhogen.

Figuur 11: Effectinzamelsysteem in combinatie met type tarief op aanbod restafval

5.0 HOE WIL SLIEDRECHT DIT GAAN BEREIKEN?

Aan de ene kant moet het variabel tarief hoog genoeg zijn om bewoners te prikkelen tot betere scheiding. Aan de andere kant moet het vastrecht een groot deel van de vaste kosten van de gemeente dekken, om te voorkomen dat de inkomsten te laag zijn om alle uiteindelijke kosten te dekken. Mede op basis van ervaringen in andere gemeenten gaan we uit van dekking van de verwachte kosten ten laste van de afvalstoffenheffing met 90% via het vaste tarief en 10% via het variabele tarief.

Uitgangspunten tariefstructuur Recycle-tarief Sliedrecht

- voldoende hoog tarief op aanbidding restafval om te prikkelen tot scheiding;
- gratis aanbidding GFT-afval;
- uniform vastrecht voor alle huishoudens;
- hoogte vastrecht in ordegrootte 90%¹⁰;
- heffing op aanbidding restafval op het milieupark, in ordegrootte van aanbidding restafval in ondergrondse containers;
- aangepaste heffing/kwijtschelding voor specifieke doelgroepen¹¹;
- gratis verstrekking extra containers voor grondstoffen (GFT, papier, PBD), onder voorwaarden.

De ambities en kaders die in hoofdstuk 4 beschreven staan, vormen de basis voor een uitvoeringsplan voor de periode 2020-2025. In dit uitvoeringsplan staan concrete maatregelen die in zijn totaliteit moeten leiden tot de geformuleerde ambities/resultaten in dit beleidskader. Dit uitvoeringsplan gaat niet alleen in op de inhoud van de maatregelen, maar geeft ook per maatregel inzicht in het verwachte effect op de aspecten duurzaamheid, dienstverlening en kosten.

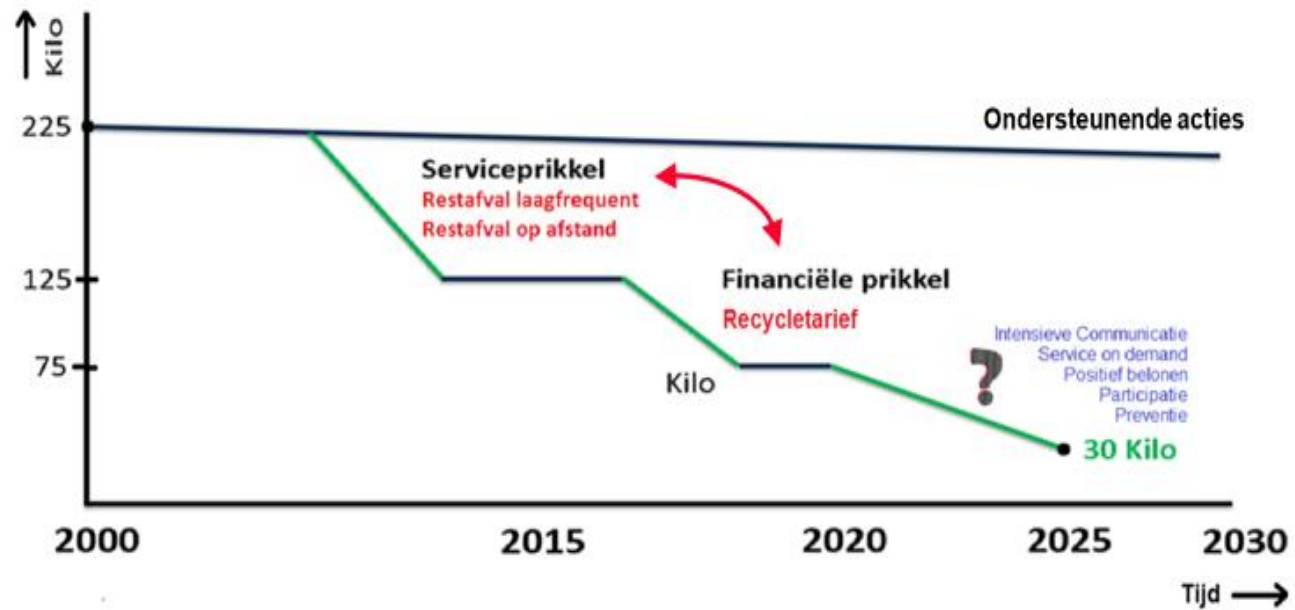
Via dit beleidskader bepaalt de gemeenteraad **wat** de gemeente wil bereiken. Het uitvoeringsprogramma beschrijft **hoe** Sliedrecht dit wil gaan bereiken. Het uitvoeringsprogramma is een bevoegdheid van het college, waardoor het college de ruimte heeft om op zo'n manier invulling te geven aan het pakket maatregelen dat het gewenste resultaat wordt gehaald.

¹⁰De huidige kosten voor de verwerking van het restafval liggen nu iets onder 20% van de totale afvalbeheerkosten (zie ook beleidskader 2020-2025). In geval van 100% kostendekking en in combinatie met de verwachte afname van het aanbod restafval naar 100 kg per inwoner per jaar, daalt dit percentage naar circa 7%.

¹¹Wordt verder op ingegaan in het uitvoeringsprogramma 2020-2025.

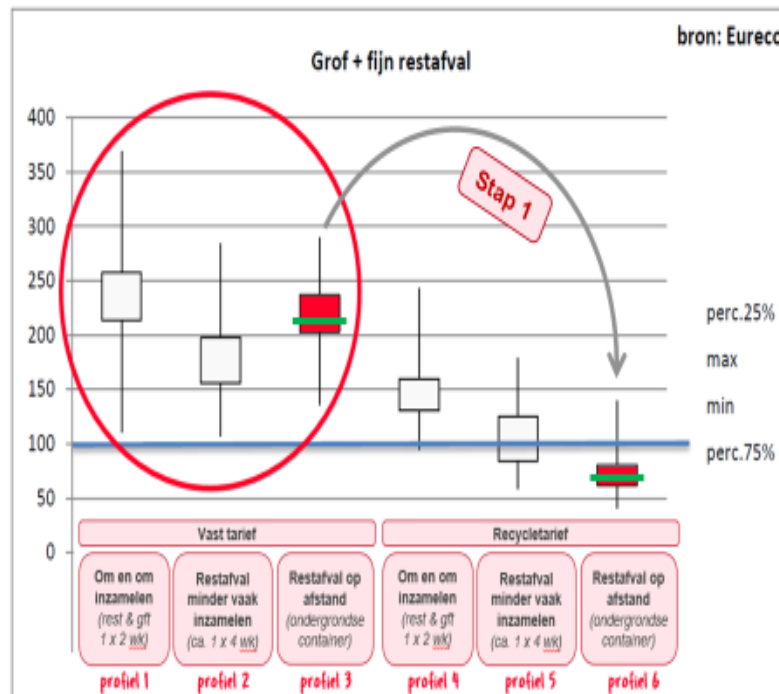
Bijlage 1: Effecten invoering Recycle-tarief o.b.v. model HVC

effectieve prikkels bij de koplopers.

4 Beeldvormende raadsbijeenkomst Sliedrecht.

Zonder Recycletarief geen VANG

- Recycletarief leidt tot **minder restafval**
- Goed scheiden **loont**

Aandachtspunten:

- Aandacht voor specifieke doelgroepen (bijv. ouderen, medische indicatie, kwijtschelding, etc.)
- Bij intro afvalcoaches & handhaving gewenst om dumpingen tegen te gaan
- Kwaliteit van de stromen

5 Beeldvormende raadsbijeenkomst Sliedrecht.

Sliedrecht

Effect maatregelen op verwerking, operationele kosten, kapitaalslasten en onderhoud

Omschrijving kostepost	Huidig	Step 1	Step 2	Step 3	Totaal	In 1 keer
Verwerkingskosten HVC	€ 37,17	€ -7,03	N.V.T.	N.V.T.	€ -7,03	€ -4,74
Kostenvergoeding P&O	€ -6,46	€ -6,94	N.V.T.	N.V.T.	€ -6,94	€ -6,94
Verbrandingsbelasting restafvalstromen 2019	€ 5,83	€ -3,94	N.V.T.	N.V.T.	€ -3,94	€ -3,94
Totaal mutatie verwerkingskosten per inwoner	€ 34,54	€ -17,91	N.V.T.	N.V.T.	€ -17,91	€ -17,91
Mutatie afvalbeheerkosten minicontainers per inwoner	€ 30,80	€ 6,20	N.V.T.	N.V.T.	€ 6,20	€ 6,20
Mutatie afvalbeheerkosten OC's restafval t.b.v. ROA per inwoner	€ 16,13	€ -4,99	N.V.T.	N.V.T.	€ -4,99	€ -4,99
Mutatie afvalbeheerkosten GFE-cookers t.b.v. invoering diftar	€ 1,24	€ 0,80	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,80	€ 0,80
Mutatie afvalbeheerkosten losse P&O inzameling per inwoner	€ -	€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Mutatie afvalbeheerkosten losse OPK inzameling per inwoner	€ -	€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Mutatie afvalbeheerkosten textiel containers per inwoner	€ 2,23	€ 1,47	N.V.T.	N.V.T.	€ 1,47	€ 1,47
Mutatie afvalbeheerkosten glas containers per inwoner	€ 3,69	€ 0,79	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,79	€ 0,79
Mutatie afvalbeheerkosten OPK containers per inwoner	€ 4,37	€ 1,57	N.V.T.	N.V.T.	€ 1,57	€ 1,57
Totaal mutatie afvalbeheerkosten per inwoner	€ 58,46	€ 5,79	N.V.T.	N.V.T.	€ 5,79	€ 5,79
Totaal mutatie algemene kosten per inwoner	€ 16,04	€ 1,55	N.V.T.	N.V.T.	€ 1,55	€ 1,55
Totale mutatie operationele kosten per inwoner	€ 109,04	€ -10,37	€ -	€ -	€ -10,37	€ -10,37
Kosten min's + plaatsen voor restafval per inwoner per jaar		€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Kosten chip + plaatsen per inwoner per jaar		€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Deelnestering min's + chips, als BGA + diftar wordt ingevoerd kort na geschikte min's		€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Kosten OC's rest (incl. onderhoud en reiniging) per inwoner per jaar		€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Kosten GFE-cookers bij HB per inwoner per jaar t.b.v. invoering diftar		€ 0,60	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,60	€ 0,60
Kosten ombouwen zulten OPK naar brisveensumodul		€ 0,08	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,08	€ -
Kosten ombouwen restafval zulten om ze geschikt te maken voor TC		€ 0,57	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,57	€ -
Kosten extra BGC textiel containers 3.500 R. t.b.v. profiel 5 en 6		€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Kosten extra BGC Glas trio containers 3.500 R. t.b.v. profiel 5 en 6		€ -	N.V.T.	N.V.T.	€ -	€ -
Kosten extra TC-systemen		€ 2,85	N.V.T.	N.V.T.	€ 2,85	€ 2,85
Totale kosten capaciteitslasten, onderhoud en reiniging per inwoner		€ 4,10	N.V.T.	N.V.T.	€ 4,10	€ 3,45
Totaal mutatie verwerking, operationele en kosten BCI per inwoner per jaar		€ -6,47	N.V.T.	N.V.T.	€ -6,47	€ -7,13
Totaal mutatie verwerking, operationele en kosten BCI per wijk per jaar		€ -14,70	N.V.T.	N.V.T.	€ -14,70	€ -16,18

Reset invoer

Huidige profiel	Omgerekend inwonen restafval
Step 1	Omgerekend inwonen restafval + diftar (volume/frequentie)
Step 2	N.V.T.
Step 3	N.V.T.

1-malige posten niet opgenomen in rekenmodel zelf
 1-malige posten niet opgenomen in rekenmodel zelf

1-malige kosten bij invoering maatregelen

Omschrijving kostepost	Step 1	Step 2	Step 3	Totaal	In 1 keer
Totale kosten projectbegeleiding	€ 125.588	N.V.T.	N.V.T.	€ 125.588	N.V.T.
Kosten ICT koppeling met belastinginname partij	€ 5.000	N.V.T.	N.V.T.	€ 5.000	€ 5.000
Totale communicatiekosten	€ 88.642	N.V.T.	N.V.T.	€ 88.642	€ 88.642
Totale mutatie 1-malige projectkosten per inwoner	€ 219.230	N.V.T.	N.V.T.	€ 219.230	€ 93.642
Projectbegeleiding omgerekend naar kosten per inwoner per jaar	€ 0,65	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,65	N.V.T.
ICT koppeling omgerekend naar kosten per inwoner per jaar	€ 0,07	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,07	€ 0,07
Communicatiekosten omgerekend naar kosten per inwoner per jaar	€ 0,46	N.V.T.	N.V.T.	€ 0,46	€ 0,46
Totale mutatie 1-malige projectkosten per inwoner	€ 1,18	N.V.T.	N.V.T.	€ 1,18	€ 0,55
Totale mutatie 1-malige projectkosten per inwoner per jaar	€ 1,18	N.V.T.	N.V.T.	€ 1,18	€ 0,55
Totale mutatie 1-malige projectkosten per wijk per jaar	€ 2,68	N.V.T.	N.V.T.	€ 2,68	€ 1,20

Totale mutatie per inwoner per jaar	€ -5,30	N.V.T.	N.V.T.	€ -5,30	€ -6,60
Totale mutatie invoering diftar per wijk per jaar	€ -12,03	N.V.T.	N.V.T.	€ -12,03	€ -14,98

-7%	N.V.T.	N.V.T.	-7%	-9%
-14%	N.V.T.	N.V.T.	-14%	-14%
-47%	N.V.T.	N.V.T.	-47%	-47%

Step 1: Als percentage van de prognose van het huidige DVC-tarief
 Step 2: Als percentage van de prognose uitkomsten step 1
 Step 3: Als percentage van de prognose uitkomsten step 2
 Totaal: Als totale percentage van de prognose van het huidige DVC-tarief
 In 1 stap: Als totale percentage van de prognose van het huidige DVC-tarief
 Step 1: Als percentage t.o.v. huidige hoeveelheid FHN4 en GHN4
 Step 2: Als percentage/getal t.o.v. de prognose hoeveelheid FHN4 en GHN4 step 1
 Step 3: Als percentage/getal t.o.v. de prognose hoeveelheid FHN4 en GHN4 step 2
 Totaal: Als totale percentage/getal t.o.v. huidige hoeveelheid FHN4 en GHN4
 In 1 stap: Als totale percentage/getal t.o.v. huidige hoeveelheid FHN4 en GHN4

Bijlage 2: Resultaten sorteeraanlyse restafval voorjaar 2020

Kenmerken	Hoogbouw	laagbouw	GEMIDDELD
Weefactor (% hoogbouw)	16%	84%	100%
Ingezameld (ton)			
Fracties			
GFT	33,2%	28,3%	29,1%
Keukenafval	26,4%	24,2%	24,5%
Tuinafval	0,7%	0,2%	0,3%
Organische zeeffractie 0-20 mm	6,1%	3,9%	4,3%
PAPIER/KARTON HERBRUIKBAAR	8,4%	8,4%	8,4%
Verpakking	4,3%	4,6%	4,5%
Niet verpakking	4,1%	3,8%	3,9%
PMD	10,6%	9,6%	9,7%
Plastic Heroes verpakkingen	5,9%	5,6%	5,6%
Metaal verpakkingen	2,8%	2,5%	2,5%
Drankenkarton	1,9%	1,5%	1,5%
LUIERS	5,6%	7,0%	6,8%
OVERIG PAPIER NIET HERBRUIKBAAR	8,7%	9,2%	9,1%
KUNSTSTOFFEN OVERIG	4,5%	4,5%	4,5%
GLAS VERPAKKING	4,9%	4,5%	4,6%
TEXTIEL INCL. SCHOEISEL	4,6%	6,3%	6,0%
Textiel excl. Schoeisel	4,5%	5,0%	4,9%
Schoeisel	0,1%	1,3%	1,1%
METAAL OVERIG	1,0%	1,4%	1,3%
APPARATEN	1,1%	2,1%	2,0%
HOUT	0,9%	2,7%	2,4%
STEEN/PUIN	1,0%	4,4%	3,8%
TAPIJT/MATTEN	0,5%	1,4%	1,3%
LEER/RUBBER	0,0%	0,4%	0,4%
KCA	0,06%	0,14%	0,1%
OVERIG REST	15,0%	9,8%	10,6%
ONEIGENLIJK (asbest, bitume,dakleer)	0,0%	0,0%	0,0%
TOTAAL	100,0%	100,0%	100,0%